

Beroepsprofiel Gezinshuisouder

Wat mag van een gezinshuisouder worden verwacht – en onder welke voorwaarden

Present 24x7 – beroepsvereniging voor gezinshuisouders

CONCEPT

Status: dit document is het eerste concept beroepsprofiel. Het wordt ontwikkeld en beheerd door Present 24x7 en vloeit voort uit de missie en visie van Present 24x7. Het profiel vertaalt de visie naar professionele bekwaamheid; de beroepscode vertaalt haar naar professioneel handelen. Een beperkt aantal punten vraagt nog nadere uitwerking in een vervolgtraject (zie hoofdstuk 12).

1. Inleiding: fundament, functie en uitgangspunt

Dit beroepsprofiel beantwoordt één vraag: wat mag van een gezinshuisouder worden verwacht? Het beschrijft wat een gezinshuisouder is: welke rol hij of zij vervult, welke verantwoordelijkheden daarbij horen en welke kennis, vaardigheden, professionele attitude en persoonlijk vakmanschap nodig zijn om het vak goed uit te oefenen.

Professionele deskundigheid van de gezinshuisouder rust op vier onlosmakelijk verbonden bouwstenen: kennis, vaardigheden, professionele attitude en persoonlijk vakmanschap. Kennis en vaardigheden vormen de noodzakelijke basis van het vak. De professionele attitude bepaalt hoe de gezinshuisouder deze inzet. Persoonlijk vakmanschap maakt zichtbaar hoe de gezinshuisouder zichzelf bewust en professioneel inzet binnen de relatie met de jeugdige. Het beroepsprofiel werkt deze vier bouwstenen verder uit.

Het profiel is verankerd in de missie en visie van Present 24x7. De visie onderscheidt vier onlosmakelijk verbonden perspectieven op gezinshuiszorg: de zorgvorm, de leefcontext, de professional en de ondersteuningsstructuur. Dit beroepsprofiel werkt het perspectief van de professional uit – in het volle besef dat dit perspectief alleen in samenhang met de andere drie functioneert.

Verhouding tot de andere documenten

Het beroepsprofiel, de beroepscode en de samenwerkingscode behoren tot het domein van de beroepsvereniging: zij geven richting aan de professionele identiteit en ontwikkeling van de beroepsgroep. In dit profiel verschijnt iedere kernwaarde als een vermogen (wat de professional moet kunnen); in de beroepscode krijgt zij een normatieve vertaling (hoe behoort te worden gehandeld) en in de samenwerkingscode krijgt zij een praktische vertaling in hoe de gezinshuisouder samenwerkt met iedereen rond de jeugdige.

Kwaliteit leveren en kwaliteit kunnen leveren

Aan dit profiel ligt één onderscheid ten grondslag dat in het hele document terugkeert:

- **Kwaliteit leveren** is de verantwoordelijkheid van de gezinshuisouder. Van een gezinshuisouder mag – en moet – vakmanschap worden verwacht: relationele beschikbaarheid, reflectie, samenwerking en verantwoording. Dit profiel maakt die verwachting expliciet.
- **Kwaliteit kunnen leveren** is de verantwoordelijkheid van het systeem rondom de gezinshuisouder: de zorgorganisatie, de gedragswetenschapper, de coach, de financier en de bredere ondersteuningsstructuur. Zonder dragende ondersteuningsstructuur kan zelfs de meest bekwame gezinshuisouder de gevraagde kwaliteit niet duurzaam leveren.

Beide kanten zijn even wezenlijk. Dit profiel individualiseert kwaliteit dus niet: het beschrijft wat van de gezinshuisouder wordt gevraagd én wat de gezinshuisouder van de ondersteuningsstructuur mag verwachten (hoofdstuk 11). De kwaliteit van de ondersteuningsstructuur is daarbij van cruciaal belang. Tegelijkertijd maakt dit profiel duidelijk dat de verwachtingen aan de gezinshuisouder reëel en toetsbaar zijn: de ondersteuningsstructuur verklaart veel, maar ontslaat de professional niet van eigen verantwoordelijkheid.

2. Kern van het vak

Gezinshuiszorg is een vorm van jeugdhulp waarin een jeugdige die niet thuis kan opgroeien duurzaam leeft in het gewone gezinsleven van vaste opvoeders, waar professionele opvoeding, dagelijks samenleven en persoonlijke relatie samenvallen. De kwaliteit van gezinshuiszorg ontstaat in de continuïteit van verblijf, relatie en opvoeding, in het respecteren van de systemische positie van de jeugdige, en in een ondersteuningsstructuur die de gezinshuisouder in staat stelt deze relationele verantwoordelijkheid duurzaam en menselijk te dragen.

Uit deze definitie volgt de kern van het vak. De gezinshuisouder is een professioneel opvoeder die het eigen gezinsleven en sociaal netwerk inzet als hulpverleningsvorm en verantwoordelijk is voor de dagelijkse zorg, opvoeding en begeleiding van jeugdigen met complexe problematiek, die veelal eerder in hun leven beschadigende ervaringen hebben opgedaan. De belangrijkste interventie is niet een methodiek, maar de langdurige opvoedrelatie: veiligheid, vertrouwen, hechting en ontwikkeling krijgen vorm in de duizenden gewone momenten van alledag – aan de ontbijttafel, onderweg naar school, bij ruzies en verzoeningen, en wanneer een kind 's avonds wordt ingestopt.

De werkzame kern van het vak bestaat daarom uit:

- duurzame beschikbaarheid en relationele nabijheid – continuïteit als werkzame factor;
- emotionele draagkracht en het vermogen om te blijven, juist wanneer het moeilijk wordt;
- zelfregulatie en het verdragen van spanning, afwijzing en wantrouwen;
- het respecteren van de systemische positie van de jeugdige: ruimte voor loyaliteit, contact en samenwerking met ouders en andere belangrijke personen;
- het gewone leven organiseren als drager van herstel en ontwikkeling.

Deze werkzame factoren vragen om een stevige professionele basis. De gezinshuisouder beschikt daarom over vakinhoudelijke kennis, praktische vaardigheden, een professionele attitude en persoonlijk vakmanschap. Deze vier bouwstenen versterken elkaar voortdurend in de dagelijkse praktijk.

Dit zijn belichaamde, relationele en praktische competenties. Zij vragen kennis, maar zijn niet tot kennis te herleiden. De deskundigheid van de gezinshuisouder wordt niet alleen zichtbaar in wat hij of zij weet, maar vooral in hoe hij of zij dagelijks handelt binnen de relatie met de jeugdige.

3. Een uniek beroep binnen de jeugdzorg

De gezinshuisouder vervult een rol die fundamenteel verschilt van andere functies in de jeugdzorg. Waar een jeugdbeschermer of ambulant hulpverlener een tijdelijke, afgebakende en methodische rol heeft, vormt de gezinshuisouder een blijvende leefcontext voor de jeugdige. De gezinshuisouder is:

- langdurig en relationeel ingebed, en daardoor niet uitwisselbaar;
- werkzaam in een privésituatie, waarin werk en leven verweven zijn;
- drager van de sterkste relationele informatiepositie: actuele, diepgaande en dagelijkse kennis van het functioneren van de jeugdige in zijn leefomgeving.

Deze uniciteit heeft consequenties voor registratie en beroepsnormering. Het SKJ is ingericht op een beroepsprofiel waarin methodisch handelen, casusregie, diagnostiek en professionele afstand centraal staan; de beroepscode van de BPSW sluit om dezelfde reden onvoldoende aan bij de relationele werkelijkheid van het samenleven met jeugdigen. Dat gezinshuisouders in beide stelsels niet goed passen, is geen tekortkoming van de beroepsgroep, maar onderbouwt juist de constatering dat gezinshuiszorg een unieke vorm van zorg is die een eigen beroepsprofiel, eigen kwaliteitseisen en een eigen benadering vraagt.

Daarom ontwikkelt Present 24x7 een eigen beroepscode voor de gezinshuiszorg en een passend registratiemodel dat kan worden ondergebracht bij Registerplein (zie hoofdstuk 10).

4. De kernwaarden als professionele vermogens

De negen kernwaarden uit de missie en visie vormen het ethische fundament van de beroepsgroep. In dit profiel worden zij vertaald naar vermogens: wat een gezinshuisouder moet kunnen om de waarde in de dagelijkse praktijk waar te maken. In de beroepscode krijgen dezelfde waarden een normatieve vertaling: hoe een gezinshuisouder behoort te handelen. Profiel en code vormen zo elkaars spiegelbeeld.

Continuïteit — *het vermogen om te blijven*

De gezinshuisouder is duurzaam beschikbaar, voorkomt onnodige breuken in betekenisvolle relaties en blijft aanwezig – juist wanneer gedrag afwijkt, spanning oploopt of resultaat uitblijft.

Nabijheid — *het vermogen tot professionele nabijheid*

De gezinshuisouder verbindt persoonlijke betrokkenheid met professionele aanwezigheid: werkelijk aansluiten bij de jeugdige en zijn omgeving, zonder de professionele opdracht uit het oog te verliezen.

Gewoon leven — *het vermogen het gewone leven te dragen als context voor herstel*

De gezinshuisouder organiseert een zo gewoon mogelijk gezinsleven en benut de alledaagse momenten als plek waar opvoeding, herstel en ontwikkeling plaatsvinden – het gewone leven is geen achtergrond, maar het instrument.

Gelijkwaardigheid — *het vermogen samen te werken vanuit erkenning van ieders deskundigheid*

De gezinshuisouder neemt jeugdigen, ouders en professionals serieus als deskundigen vanuit hun eigen rol, voert een open dialoog en erkent de bijdrage van anderen – ook wanneer die schuurt met het eigen oordeel.

Plekbewustzijn — *het vermogen de eigen plek te bewaken*

Ouders blijven ouders. De gezinshuisouder neemt niet de plaats van ouders in, maar ondersteunt de jeugdige vanuit een eigen, professionele positie naast het gezin van herkomst. Hij of zij bewaakt de ordening van plekken rond de jeugdige en voorkomt daarmee loyaliteitsconflicten.

Openheid — *het vermogen transparant en aanspreekbaar te zijn*

De gezinshuisouder deelt signalen, geeft en ontvangt feedback, laat anderen meekijken in het gezinshuis en kiest voor leren boven zichzelf beschermen.

Leren — *het vermogen te reflecteren en te blijven ontwikkelen*

De gezinshuisouder maakt het eigen handelen, de eigen geschiedenis en de eigen emoties tot object van onderzoek, formuleert leervragen vanuit de praktijk en gebruikt fouten als aanleiding om te leren – niet om af te rekenen of afgerekend te worden.

Vitaliteit — *het vermogen voor de eigen draagkracht te zorgen*

De gezinshuisouder bewaakt de balans tussen draagkracht en draaglast, organiseert herstel, rust en een steunend netwerk, en is transparant over wat nodig is om vitaal en professioneel te blijven functioneren.

Verantwoordelijkheid — *het vermogen verantwoording te dragen én te vragen*

De gezinshuisouder is aanspreekbaar op handelen en keuzes en wil verantwoording afleggen – en mag tegelijkertijd verantwoordelijkheid verwachten van de ondersteuningsstructuur waarin het vak wordt uitgeoefend.

5. Professionele attitude en persoonskenmerken

De professionele attitude vormt de manier waarop de gezinshuisouder het vak benadert. Zij komt tot uitdrukking in de bereidheid om verantwoordelijkheid te nemen, open te staan voor feedback, respectvol samen te werken, nieuwsgierig te blijven en zich blijvend te ontwikkelen. Deze houding is geen persoonlijkheidskenmerk, maar een professionele keuze die dagelijks zichtbaar wordt.

Het vak vraagt om een professionele attitude die verankerd is in de persoon. Van een gezinshuisouder mag worden verwacht dat hij of zij:

- emotioneel stabiel is en beschikt over zelfinzicht in het eigen handelen en gedrag;

- integer en betrouwbaar is, open en transparant, en verantwoording wil en kan afleggen over keuzes;
- empathie en sensitiviteit toont in het contact met jeugdigen én met hun ouders;
- beschikt over draagkracht, flexibiliteit en stressbestendigheid in complexe situaties;
- een verwerkte eigen levensgeschiedenis heeft en kan reflecteren op de doorwerking daarvan in de eigen opvoedstijl;
- intrinsiek gemotiveerd is, vanuit een realistisch beeld van de verantwoordelijkheden – met bewustzijn van eigen kwetsbaarheden, verwachtingen en mogelijke reddersdynamieken;
- plekbewust is: de eigen positie naast het gezin van herkomst kent en bewaakt;
- zich leerbaar en begeleidbaar opstelt: hulp durft te vragen, zich kwetsbaar durft op te stellen en organiseert dat anderen meekijken.

Deze kenmerken zijn geen statische eigenschappen die eenmalig worden vastgesteld. Zij worden zichtbaar – en staan onder druk – in de dagelijkse praktijk (zie hoofdstuk 9).

6. Kerncompetenties

De competenties zijn geordend in vijf clusters. Reflectie is daarbij niet één competentie naast andere, maar de dragende competentie die alle andere mogelijk maakt.

6.1 Relatieve en pedagogisch handelen

De gezinshuisouder:

- biedt structuur, voorspelbaarheid, rust en een zo gewoon mogelijk gezinsleven;
- handelt sensitief en responsief, kijkt achter het gedrag en sluit aan bij de emotionele behoeften en het ontwikkelingsniveau van iedere jeugdige;
- stelt duidelijk en consistent grenzen, werkt de-escalerend en kan handelen in kritische situaties;
- hanteert bewust afstand en nabijheid, ook bij loyaliteits- en hechtingsproblematiek;
- herkent en versterkt krachten en talenten van jeugdigen en ondersteunt een positief zelfbeeld;
- biedt zorg op maat met oog voor zowel het individu als het geheel van het gezinshuis, en past de aanpak aan wanneer de behoeften van de jeugdige veranderen;
- kan de eigen visie op professioneel opvoederschap verwoorden, en handelt in overeenstemming met die visie.

6.2 Reflecteren en leren

De gezinshuisouder:

- reflecteert kritisch op de eigen geschiedenis, trauma's, relaties en (opvoed)gedrag, en op de wisselwerking daarvan met het gedrag van de jeugdigen;
- heeft zicht op eigen krachten, valkuilen en ontwikkelpunten en zet dit inzicht actief in;

- kan de balans tussen draagkracht en draaglast van zichzelf en het gezinshuis benoemen en bewaken, en weet wat het gezinshuis aankan en onder welke voorwaarden;
- staat open voor feedback, intervisie, supervisie en coaching en verbindt inzichten aantoonbaar aan gedrag;
- formuleert eigen leervragen vanuit de praktijk en onderhoudt een persoonlijk ontwikkelplan;
- weet de weg naar vakwetenschappelijke en ervaringskennis om het eigen handelen te onderbouwen en te verbeteren.

6.3 Samenwerken vanuit plekbewustzijn

De gezinshuisouder:

- werkt vanuit gedeeld opvoederschap en plekbewustzijn: ouders blijven ouders – de gezinshuisouder respecteert de systemische positie van de jeugdige, benut de ervaringskennis van ouders en spant zich in om hen een blijvende rol te geven in het gewone leven van hun kind;
- werkt als gelijkwaardige professional samen in het team rond de jeugdige (gedragswetenschapper, jeugdzorgwerker, jeugdbeschermer, school, behandelaren, etc.) en brengt de eigen relationele informatiepositie actief in;
- ondersteunt het contact tussen de jeugdige en diens onafhankelijke vertrouwenspersoon, en gaat met deze het gesprek aan over wat de jeugdige en het gezinshuis aangaat;
- communiceert open over hoe het gaat met iedere jeugdige, met zichzelf en met het gezinshuis als geheel, mondeling en schriftelijk;
- weegt verschillende belangen en handelt daarbij altijd vanuit het belang van de jeugdige.

6.4 Organiseren en verantwoorden

De gezinshuisouder:

- organiseert het dagelijkse gezinsleven, zinvolle dagbesteding en passend contact met het gezin van herkomst;
- organiseert een steunend netwerk rond de jeugdigen en rond het gezinshuis zelf, inclusief vertrouwde opvang en eigen rustmomenten;
- is transparant over overwegingen en keuzes en kan verantwoorden hoe middelen voor de zorg aan individuele jeugdigen zijn besteed;
- houdt – bij zelfstandig ondernemerschap – overzicht over de bedrijfsvoering en organiseert waar nodig ondersteuning daarbij.

6.5 Professioneel afwegen

De gezinshuisouder:

- kan verschillende belangen zorgvuldig afwegen;
- neemt beslissingen onder onzekerheid;

- betreft relevante deskundigen;
- verantwoordt gemaakte keuzes;
- herkent de grenzen van de eigen deskundigheid;
- schakelt tijdig aanvullende expertise in.
- weegt de uitgesproken wens van de jeugdige zorgvuldig: wat een jeugdige zegt of laat zien wordt mede gekleurd door diens positie, de relatie met ouders, eerdere ervaringen en ervaren veiligheid — het volgen van een uitgesproken wens is daarom niet altijd hetzelfde als handelen in het belang van de jeugdige. Deze wens integreren en wegen is een kerncompetentie; klakkeloos uitvoeren is dat niet.

7. Kennisbasis

Goede gezinshuiszorg vraagt een brede kennisbasis. Deze kennis is geen doel op zichzelf, maar ondersteunt het professioneel handelen van de gezinshuisouder. De kennisbasis wordt voortdurend onderhouden en verbonden met de dagelijkse praktijk. Waar dit hoofdstuk spreekt van basiskennis, gaat het om het instapniveau; de kennisbasis is het samenhangende kennisfundament van het beroep als geheel.

Van een gezinshuisouder mag basiskennis worden verwacht van opvoeding en de ontwikkeling van kinderen, en kennis van – of aantoonbare bereidheid tot scholing in – de volgende thema's:

- normale ontwikkeling, ontwikkelingsproblemen en psychiatrische problematiek;
- trauma en traumasensitief werken, inclusief primaire en secundaire traumatisering van de opvoeder zelf;
- hechting, loyaliteit en het hanteren van afstand en nabijheid;
- systeemgericht en contextueel werken, inclusief samenwerking met ouders met eigen problematiek;
- positief en specifiek opvoeden van jeugdigen met complexe problematiek;
- seksualiteit en seksuele ontwikkeling, inclusief het onderscheiden van normaal en afwijkend gedrag;
- gezondheid, en waar de doelgroep dat vraagt fysieke en medische zorg;
- crisishantering en de-escalerend werken;
- relevante wet- en regelgeving, richtlijnen en meld- en veiligheidsprotocollen;
- specifieke doelgroepen (zoals LVB) en omgaan met levensbeschouwelijke en culturele verschillen.

Niet iedere gezinshuisouder hoeft al deze kennis volledig te beheersen. Partners vullen elkaar aan en het team rond het gezinshuis vult aan wat ontbreekt. Wat wél van iedere gezinshuisouder wordt verwacht: goed kunnen observeren, over observaties in gesprek gaan met betrokken professionals, en weten wat je niet weet.

8. Vakbekwaamheid en instapniveau

De kerntaak van de gezinshuisouder vraagt hbo werk- en denkniveau: het vermogen om in het dagelijks leven zelfstandig verantwoorde afwegingen te maken in complexe, onvoorspelbare situaties. Dit profiel maakt expliciet wat daarmee wel en niet wordt bedoeld. Uitgangspunt daarbij, in lijn met de visie: opleidingsniveau is een ondersteunende, geen leidende maat voor kwaliteit. Dit is geen verlaging van de lat, maar een verplaatsing ervan – van diploma naar vakmanschap.

Vakmanschap betekent echter niet dat kennis of vaardigheden minder belangrijk worden. Integendeel. Een stevige kennisbasis en goed ontwikkelde vaardigheden zijn noodzakelijke voorwaarden voor professioneel handelen. Het onderscheid zit erin dat deze niet los worden beoordeeld, maar altijd in samenhang met professionele attitude en persoonlijk vakmanschap.

Wat volstaat als opleidingsbasis

Een opleiding op mbo-4-niveau in het sociale domein biedt in beginsel een toereikende kennisbasis voor het vak. De inhoudelijke kennis die het vak vraagt (hoofdstuk 7) is op dat niveau te verwerven en verder te ontwikkelen via de lerende gemeenschap (hoofdstuk 10).

Wat op dat niveau ontbreekt – en waarom hbo werk- en denkniveau nodig blijft

Wat een mbo-4-opleiding onvoldoende aanleert, is de vaardigheid die in dit profiel dragend is: reflecteren. Het vermogen om het eigen handelen, de eigen geschiedenis en de eigen emoties tot object van onderzoek te maken – en daar consequenties aan te verbinden – wordt op dat opleidingsniveau onvoldoende ontwikkeld. Juist die vaardigheid maakt het verschil tussen opvoeden en professioneel opvoederschap. Daarom houdt dit profiel vast aan hbo werk- en denkniveau als instapnorm: niet vanwege de cognitieve kennis, maar vanwege het reflectieve vermogen dat dit niveau kenmerkt.

Wat die norm uitdrukkelijk niet betekent

Hbo werk- en denkniveau mag niet worden vertaald naar een hbo-diploma-eis of een verplichte SKJ-registratie. Een diploma meet vooral cognitieve competenties (analyseren, verklaren, structureren), terwijl het vak primair relationele en reflectieve competenties vraagt (afstemmen, verdragen, verbinden). Opleidingsniveau als leidend criterium biedt schijnzekerheid, sluit waardevolle professionals uit en verschuift de aandacht van vakmanschap naar papier.

De norm wordt daarom competentiegericht getoetst: via een onafhankelijk assessment en gesprekken wordt vastgesteld of iemand het vereiste reflectieve en relationele niveau daadwerkelijk laat zien – ongeacht de gevolgde opleidingsroute. Een mbo-4-opgeleide professional met sterk ontwikkeld reflectief vermogen voldoet; een hbo-gediplomeerde zonder dat vermogen voldoet niet.

9. Het profiel als doorlopende maatstaf: de praktijk is de toets

De verwachtingen in dit profiel worden niet eenmalig bij selectie vastgesteld en daarna afgevinkt. Op papier kan iedereen functioneren; het is de praktijk die zichtbaar maakt of dat ook echt zo is. Het profiel is daarom een doorlopende maatstaf, om drie redenen:

- **De hulpvraag verandert.** Jeugdigen ontwikkelen zich, problematiek verschuift, nieuwe plaatsingen veranderen de dynamiek. Wat het vak van de gezinshuisouder vraagt, verandert mee. Bekwaamheid van gisteren is geen garantie voor passendheid van morgen.
- **De praktijk raakt de persoon.** Specifiek gedrag van een jeugdige kan persoonlijke thema's of trauma's van de gezinshuisouder raken en daarmee het professionele functioneren beïnvloeden. Dat is geen diskwalificatie, maar een gegeven van dit vak – mits het wordt herkend, besproken en verwerkt. Van de gezinshuisouder mag worden verwacht dat hij of zij dit signaleert en inbrengt; van de ondersteuningsstructuur dat zij hierop alert is en ruimte biedt om het te onderzoeken.
- **Uiteindelijk telt wat geleverd wordt.** De toets van dit profiel ligt in het dagelijks leven van het gezinshuis: in de relaties met de jeugdigen, met ouders, met professionals. Kwaliteit wordt zichtbaar in de praktijk – en moet daar dus ook worden gevolgd.

Dit betekent dat het profiel gedurende de hele loopbaan wordt meegenomen: in het doorlopende contact met de coach en de gedragswetenschapper, in intervisie, in jaarlijkse evaluaties en bij iedere nieuwe matching. Niet als herhaalde selectie of afrekening, maar als gezamenlijk zicht houden op de vraag: past wat dit gezinshuis nu vraagt nog bij wat deze gezinshuisouder nu kan dragen – en wat is er nodig om dat (weer) passend te maken?

10. Professionele ontwikkeling: bewustzijnsvergroting als basis, de coach als sleutelfiguur

Professionele ontwikkeling richt zich op alle vier de bouwstenen van deskundigheid. Naast het onderhouden van kennis en vaardigheden vraagt het vak voortdurende aandacht voor professionele attitude en persoonlijk vakmanschap. Juist doordat de persoon van de gezinshuisouder de kern is van het vak, vraagt deskundigheidsbevordering om meer dan scholing alleen.

Deskundigheidsbevordering in de gezinshuiscare begint niet bij kennis, maar bij bewustzijn. Kennis is nodig, maar het verschil wordt gemaakt door persoonlijke ontwikkeling gericht op bewustzijnsvergroting: zicht op de eigen geschiedenis, patronen, kwetsbaarheden en draagkracht – en weten wat er met jón gebeurt in het contact met deze jeugdige. Dit profiel kiest daarom – als voorstel – voor een model van professionele ontwikkeling binnen een lerende gemeenschap, met de volgende bouwstenen:

- **De coach als sleutelfiguur.** Iedere gezinshuisouder heeft een vaste coach. Bij de coach wordt het persoonlijk ontwikkelplan opgesteld en onderhouden; de coach bewaakt de doorgaande lijn van de persoonlijke en professionele ontwikkeling. Vanuit dit traject ontstaat de vraag naar scholing, praktijkbegeleiding en andere vormen van deskundigheidsbevordering – niet andersom.
- **Intervisie als vindplaats van leervragen.** In begeleide intervisie worden praktijksituaties onderzocht. Daar komen persoonlijke thema's boven water ("ik merk dat ik op controle zit") die als leervraag worden meegenomen naar de coaching en het ontwikkelplan. Zo ontstaat een cyclus: praktijk → intervisie → leervraag → coaching → ontwikkeling → praktijk.
- **Persoonlijk ontwikkelplan in plaats van punten verzamelen.** De centrale vraag is niet "welke punten heb je gehaald?" maar "hoe ontwikkel jij jezelf in relatie tot de dagelijkse praktijk van

jouw gezinshuis?”. Scholing, supervisie, praktijkonderzoek en bijdragen aan de beroepsgroep krijgen betekenis doordat ze verbonden zijn aan die praktijkvragen.

- **Een passend beroepsregister.** Als alternatief voor het SKJ, dat onvoldoende aansluit bij de aard van dit vak, wordt gewerkt aan een registratiemodel dat kan worden ondergebracht bij Registerplein. In dit register bouwt de gezinshuisouder een portfolio op waarin coaching, intervisie, ontwikkelplan en overige activiteiten zichtbaar worden – als erkenning van professioneel handelen, niet als controlemiddel of toelatingsdrempel.
- **Een eigen beroepscode.** Omdat de bestaande beroepscode (BPSW) onvoldoende aansluit bij de relationele werkelijkheid van de gezinshuiszorg, wordt een eigen beroepscode ontwikkeld. Deze code geeft de kernwaarden uit hoofdstuk 4 hun normatieve vertaling en vormt samen met dit profiel het normatieve fundament van het beroep.

Onderscheid met het landelijk registratie/managementsysteem

Het beroepsregister moet worden onderscheiden van het landelijk registratie/managementsysteem uit de missieagenda (opgave 4): een systeem dat zichtbaar maakt welke gezinshuizen in Nederland gevestigd zijn, welke jeugdigen er wonen en welke kwaliteitsdragers erbij betrokken zijn, zodat naast de kwaliteit ook de continuïteit van zorg zichtbaar wordt.

Voor dit landelijk registratie/managementsysteem geldt – als voorstel – dat de borging niet bij de beroepsgroep of het veld zelf hoort te liggen, maar bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd of een andere organisatie die min of meer buiten het veld staat. Deze organisatie ontwikkelt het beleid voor de opvolging van signalen uit het systeem: wat gebeurt er bij oranje uitkomsten (gesprek, gerichte verantwoording, ondersteuning, deskundigheidsbevordering) en bij rode uitkomsten (onderzoek, verscherpt toezicht en waar nodig ingrijpen of sluiting). Zo blijft het beroepsregister van de beroepsgroep en gericht op ontwikkeling, terwijl het landelijk registratie/managementsysteem van het stelsel is en gericht op zicht, continuïteit en tijdig handelen. De inhoudelijke uitwerking van dit systeem hoort niet thuis in dit profiel; het onderscheid wordt hier benoemd om begripsverwarring te voorkomen.

11. Wat de gezinshuisouder mag verwachten: de voorwaarden om kwaliteit te kunnen leveren

De verwachtingen in dit profiel zijn alleen reëel binnen een dragende ondersteuningsstructuur. Kwaliteit ontstaat in de wisselwerking tussen gezinshuisouder, jeugdige, ouders, gedragswetenschapper, organisatie en financier. Daarom hoort bij dit profiel een spiegelbeeldige verwachting.

De gezinshuisouder mag rekenen op in ieder geval:

- structurele professionele ondersteuning: een gedragswetenschapper, coaching, begeleide intervisie en regelmatig werkoverleg;
- snelle en passende ondersteuning wanneer het spannend wordt, in plaats van pas bij escalatie;
- erkenning als gelijkwaardige professional, met een volwaardige positie in besluitvorming die het gezinshuis en de jeugdigen raakt – inclusief hoor en wederhoor;

- zorgvuldige matching met volledige dossierinformatie en aandacht voor de draagkracht van het gezinshuis;
- ruimte voor herstel, respijt en vitaliteit als onderdeel van kwaliteitsdenken;
- verantwoording die proportioneel is: reflectie als instrument voor kwaliteitsverbetering, niet als verlengstuk van controle.

Waar deze voorwaarden ontbreken, kan tekortschietend functioneren niet zonder meer aan de gezinshuisouder worden toegerekend. Waar zij aanwezig zijn, mag het volle vakmanschap uit dit profiel worden verwacht – en getoetst.

12. Openstaande keuzes en signalen

Dit document vraagt op de volgende punten nog om expliciete besluitvorming in een vervolgtraject:

- **Toetsing van reflectief vermogen.** Als reflectie de kern van de instapnorm is, moet worden uitgewerkt hoe dit betrouwbaar en fair wordt getoetst in assessment en gesprekken – met bescheidenheid over de voorspellende waarde van iedere toetsing vooraf. Dit wordt de komende periode verder uitgewerkt.
- **Status van beroepsregister, beroepscode en samenwerkingscode.** De beroepscode en de samenwerkingscode worden gelijktijdig met dit beroepsprofiel vastgesteld en gepubliceerd; alle drie de documenten verwijzen daarom rechtstreeks naar elkaar. Het Registerplein-model is nog in ontwikkeling; zodra dit is vastgesteld, verwijst dit profiel ernaar als het beroepsregister van de gezinshuiszorg.
- **Borging van het landelijk registratie/managementsysteem.** Het voorstel om het landelijk registratie/managementsysteem te borgen bij de Inspectie of een andere organisatie buiten het veld, inclusief beleid voor opvolging van oranje en rode signalen, vraagt besluitvorming door de overheid en het stelsel – niet door de beroepsvereniging. Dit profiel benoemt die ambitie, maar legt haar niet vast.